

Keit Pentuse "aasta keskkonnategu" põhines pendlimeeste, mitte teadlaste uuringuil!

(30)

Villu Päärt

Eesti Ekspress

14. mai 2015 07:25

Keit Pentus-

Rosimannus

FOTO: Rauno Volmar

Keit Pentus-Rosimannus surus keskkonnaministrina läbi Nabala-Tuhala looduskaitseala moodustamise. Teadlaste väitel polnud aga põhjust kaitseala asutada. Tallinna ega Tartu hüdrogeoloogid ei tunnista Nabala "maa-alust salajõge". Pendlimeeste jutu uskumine tõi Rail Balticu kuluka ümbersuunamise

Nabala-Tuhala looduskaitseala luues võitles **Keit Pentus-Rosimannus** lubjakivikarjääride vastu, aga andis hoobi ka Rail Balticu ehitusele. Valitsus otsustas, et raudtee ei tohi looduskaitsealast otse läbi minna. Trass tuleb plaanitust pikem ja kallim, läheb asulatest ja elumajadest lähemalt mööda.

Mitukümmend miljonit eurot on ainuüksi ümbersõidu hind. Lisanduvad kompensatsioonid ehituse alla jääva maa ja majade eest.

Algus

2004. aastal annab riik välja rea geoloogiliste uuringute lube. Kaks aktsiaseltsile Kiirkandur, kaks Paekivitoodete Tehasele, kolm Merko Kaevandustele. Kõik asuvad uurima Nabalat, kus asub Harjumaa suurim ja kvaliteetseim lubjakivivaru.

Häda on suur, sest Tallinna lähikonna paekarjäärid on ammendumas. Tee-ehitused ähvardavad killustikupuudusel seisma jääda.

Kohalikud koonduvad Nabala kaitsele. Moodustatakse Nabala keskkonnakaitse ühing, mis lubab karjääride vastu võidelda. Hirmu teeb fakt, et lubjakivi kättesaamiseks tuleb minna põhjaveest allapoole. Kuidas see mõjub ümbruskonna kaevudele, mis saab **Tuhala nõiakaevust?**

2010. aasta talvel saadab MTÜ Tuhala Looduskeskus, mida veab kohalik aktivist **Ants Talioja**, keskkonnaministeeriumile taotluse asutada maastikukaitseala ja sellega kaevandustele kriips peale tõmmata.

Pendliga maa-aluseid jõgesid taga ajanud Talioja on veendunud, et Nabala ja Tuhala on unikaalsed karstialad, kus kaevandamine ei saa kõne allagi tulla. Kaitseala sümbol on nõiakaev, mille suu asub Tuhala jõe peal. Nõiakaevu kaitseks annab internetis allkirja 65 300 inimest 109 riigist.

Järgnevad aastad käivad Paekivitoodete Tehas ja Merko Kaevandused (uue nimega AS Riverito) riigiga kohut, et kaevandamislubade väljaandmise protsess taas käivituks. Nad kaotavad.

Liiga palju kaitsealasid?

2011. aasta märtsis tõuseb Keit Pentus keskkonnaministriks. Allkirjad saab IRLi ja Reformierakonna koalitsioonilepe. Alajaotuses "Ilus Eesti" seisab: "Tagame Nabala karstiala ja Tuhala nõiakaevu säilimise."

Sellele eelneb lõik: "Kaitsealade puhul peame tähtsaks kaitsekavade tegelikku rakendamist, mitte nende formaalset laiendamist uutele aladele."

Akadeemik **Anto Raukas** aga väidab, et riik käitub vastupidi. Rohkem kui viiendik Eesti territooriumist on kaitse all. Ta on kindel, et Nabala-Tuhala looduskaitseala pole vaja looduse kaitseks, vaid paekaevandamise takistamiseks.

Teaduste Akadeemia soovitab 2014. aasta kesksuvel pidurit tõmmata. Ka looduskaitseala loomisel eksperdina töötanud Eesti Maaülikooli professor **Kalev Sepp** leiab, et kaitsta tuleks väiksemat ala.

"Ekspertidel paluti vaadata taimi etteantud piirides. Kui nad oleks uurinud ka väljastpoolt, siis ilmselt oleks selgunud, et pool Eestit tuleb kaitse alla võtta," ütleb akadeemik **Richard Villems**.

Ta näeb, et Pentus-Rosimannus mõtles Nabalas otsuseid tehes eeskätt valimistele.

2011. aasta Riigikogu valimistel saab Reformierakond umbes 164 000 häält, tänavu ligi 159 000. Tuhala kaitseks andis allkirja 65 300 inimest, see võrdub 40 protsendiga Reformi hääletasaagist.

Aprillis 2012 saabub Pentus telekaamerate saatel Tuhalasse, et tutvustada Eesti looduskaitse arengukava.

"Tuhala nõiakaevu kahjustavat tegevust lubada ei saa ega tohi. See on keskkonnaministeeriumi väga selge põhimõte ja printsiip. Sellest me taganeda ei saa ega plaani," räägib minister kaamerasse.

Koha valik on täistabamuis – nädal varem oli nõiakaev keenud ning seda käisid vaatamas tuhanded inimesed. Sama aasta suvel valivad Eesti Päevalehe lugejad nõiakaevu Eesti imeks.

Tegelikult on nõiakaev juba ammu kaitse all – Tuhala maastikukaitseala loodi 1989. aastal. Lisaks olid samas kandis Tammiku taimestikukaitseala ja Rahaaugu hoiuala. 2006. aastast on kaitse all Angerja musta toonekure elupaik.

Ehk kaitsmist vääriv loodus on niigi kaitse all.

"Geoloogia kukkus sisuliselt läbi," ütleb Villems. Esialgu taotlesid kohalikud kaitset karstile ja maa-alustele jõgedele. Hüdrogeoloogide arvates kaevandused nõiakaevu ei ohusta, sest vesi tuleb sinna lõuna poolt, kaevandused asuks aga loodes.

Maa-aluseid jõgesid raudeetrasside all leitud ei ole. Karstialal ehitamine pole samuti välistatud – nii Tallinn-Tartu kui ka Tallinn-Narva maantee läbivad karstialasid. Ka raudtee ehitamist karst ei takistaks.

Aasta tagasi ütles Pentus-Rosimannus: "Rääkida praegu ikka veel sellest, et kui Nabalast-Tuhalast üle sõita ei saa, siis on kõik halvasti on sama narr, kui mõne uue tornmaja rajamisel nõuda järjekindlalt, et see peab saama paikneda justnimelt Tallinna Raekoja platsis."

Väidet, et raudtee Nabalast läbivedamise vastu astus ta hirmust kaotada tuhandete inimeste häáli, Pentus-Rosimannus eitas: "Minu kohustus on keskkonnaministrina seista Eesti looduse eest."

Miks nii kiiresti?

Rail Balticu konsultant **Heiki Kalle** büroost Hendrikson ja Co ütleb, et keskkonnaministeerium ei vaevunud eriti põhjendama, miks Rail Baltic Nabala looduskaitsealast läbida ei tohi.

"Kohalikud kardavad, et raudtee on Pandora laegas, mille järel tulevad kaevandused, kuid Nabala loodusväärtusi ja veerežiimi oleks võimalik säilitada ka juhul, kui alast läheb läbi 30-40 meetri laiune raudteekoridor," ütleb ta. "Argumentatsioon kaitseala kohta põhines taimede uuringutel, aga järeltõlgi tehti maastiku kohta."

Mullu novembris viis Pentus-Rosimannus Nabala-Tuhala looduskaitseala valitsusse, 13. novembril otsustas valitsus selle loomise.

Keskkonnakaitse organisatsioonid valisid Nabala-Tuhala looduskaitseala moodustamise möödunud aasta keskkonnateoks.

Looduskaitseala moodustamise on aga Tallinna halduskohtus vaidlustanud AS Riverito, OÜ Paekivitoodete Tehas ja AS Kiirkandur, kes ihkasis sinna kaevandusi rajada.

"Kohtusse minejaid oleks rohkem, aga teistel pole raha riigiga võitlemiseks," ütleb Kohila vallavanem **Heiki Hepner**. Ministeerium rõhutab, et looduskaitsealale oli suur kohalike toetus, kuid Hepneri sõnul on paljud rahulolematud.

Mullu kesksuvel toimus Oru külalistemajas looduskaitseala kaitse-eeskirja arutelu.

Näiteid küsimusterahest:

"Miks on kaitseala protsess läinud nii kiirelt?"

"Kõigile on teada, et märtsis on valimised, seepärast ka kiirustamine. Miks ei uuritud, palju läheb kaitseala riigile maksma? Miks ei tehtud veerežiimi uuringut, mida varem lubati?"

"Riik ei tohi käituda nagu kamp röövleid. Praegune kompensatsioon on väga väike. Kas see on mõistlik, et riik võtab omanikult vara ega maksa pennigi?"

*

Tänavu 1. märtsil toimunud Riigikogu valimistel kogub Keit-Pentus Rosimannus 5716 häält, osutub valituks ja jätkab valitsuses välisministrina.

Mida Nabalas kaitstakse?

*allikaid, allikalisi alasid, karstivorme, sh maa-aluseid jõgesid ja unikaalse Tuhala Nõiakaevuga karstipiirkonna veerežiimi.

* soo- ja metsaökosüsteemi, elustiku mitmekesisust.

* vähemalt 53 ohustatud liiki, sealhulgas 19 liiki orhideesid.

EKSPRESS.EE

See leht on trükitud EESTI EKSPRESSI internetivärvast
Aadress <http://ekspress.delfi.ee/archive/article.php?id=71446351>

```

```